

**Conclusions de l'Informe de conjuntura de la CCIS
corresponent al primer semestre del 2018**

NOTA DE PREMSA

396 empreses participen en les enquestes de conjuntura del primer semestre del 2018, en la 43a edició

El sector turístic i la construcció lideren l'impuls de la recuperació econòmica

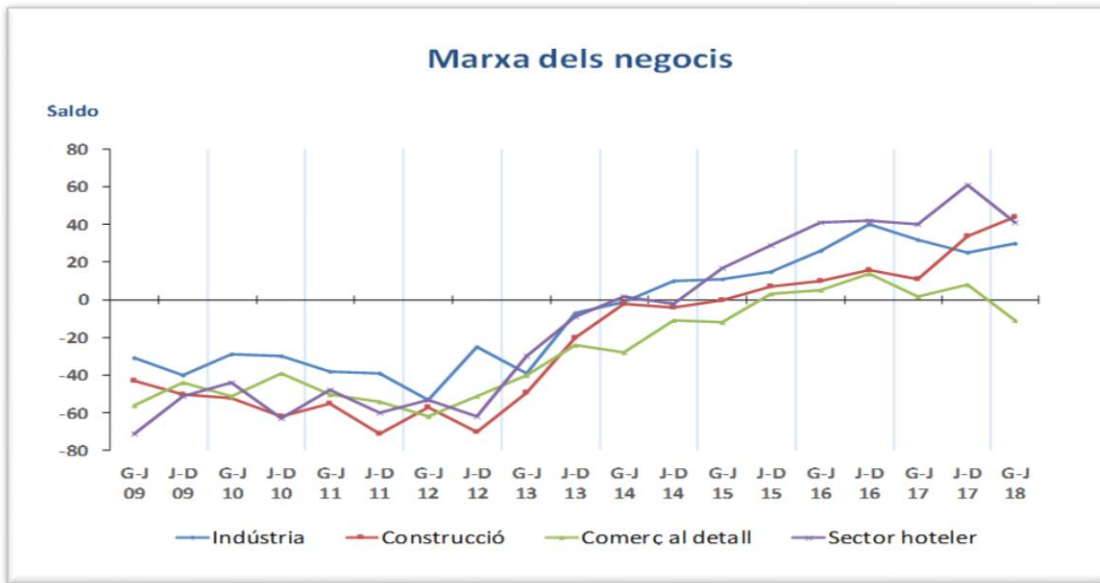
**El comerç minorista experimenta una caiguda dels nivells d'activitat i
acusa l'impacte del canvi d'hàbits i problemes de competitivitat i
d'oferta comercial**

**Les expectatives empresarials indiquen que el ritme d'activitat es
moderarà durant els propers mesos**

12 de desembre 2018.- La Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS) fa públiques avui les conclusions dels resultats de l'enquesta de conjuntura corresponent al primer semestre de 2018, en la 43a edició, i també les expectatives dels empresaris per a la segona meitat de l'any.

En les enquestes de clima empresarial hi han participat 396 empreses dels sectors de la indústria, la construcció, el comerç al detall i l'hoteleria. L'anàlisi dels resultats permet obtenir informació sobre la conjuntura econòmica i l'evolució de l'activitat empresarial andorrana tant a la CCIS com a tots els estaments socioeconòmics d'Andorra.

Segons es desprèn de l'estudi, els empresaris indiquen una millora limitada de la marxa dels negocis, centrada en el sector del turisme i també en la construcció, que comença a adquirir protagonisme com a impulsor del creixement econòmic.

La indústria es manté en el camí d'una lenta recuperació després de la crisi econòmica. La producció industrial ha augmentat per vuitè semestre consecutiu. També ho han fet les exportacions de béns i el grau d'utilització de la capacitat productiva.

El sector del comerç minorista és el que mostra el ritme general de l'activitat més flux, bàsicament pels canvis en les pautes de consum i per la forta competitivitat, que es veu condicionada per l'augment dels costos d'explotació i per una certa pèrdua de l'atractiu del país com a destinació de compra.

L'estudi també posa de manifest una preocupació important per la manca de mà d'obra qualificada en tots els sectors enquestats, en particular, en els sectors de la construcció i de l'hoteleria. Aquest factor constitueix un fre evident del dinamisme i la qualitat dels serveis.

Pel que fa a les expectatives, en general, l'opinió dels empresaris és que hi haurà una moderació del ritme de l'activitat durant el segon semestre de l'any. La visió global és prudent però optimista, tot i les dificultats del sector del comerç.

Els principals indicadors d'activitat disponibles fins ara també assenyalen un avenç sostingut però modest de l'economia. Així, s'observa una moderació suau del ritme de creixement del nombre de visitants fins a l'octubre (+1,8%), i de les importacions totals fins al novembre (+5,6%). Tanmateix, això no ha estat obstacle perquè l'economia hagi mantingut un dinamisme elevat en la creació d'ocupació (els assalariats durant els primers vuit mesos de l'any han registrat un augment interanual del 3,2%), alhora que ha continuat la reducció del nombre de demandants d'ocupació en recerca de treball (-4,4% fins a l'octubre). Altres indicadors que mostren una evolució positiva són el consum d'energia elèctrica (+2,2% fins al setembre), i les matriculacions de turismes (+3,5% fins al novembre).

En definitiva, l'economia andorrana continua millorant a poc a poc, afavorida pel context exterior globalment positiu, amb un creixement del PIB que s'ha situat en el 2,2% interanual el segon trimestre de 2018, dues dècimes per sobre del primer trimestre.

L'entorn de creixement europeu seguirà sent un factor de suport per a l'economia andorrana. Tanmateix, les tendències de desacceleració que han començat a mostrar algunes economies europees, en particular l'espanyola, es podrien acabar traslladant també a la nostra economia. En resum, l'estimació de la CCIS és que Andorra registrarà un nou avenç del PIB en el conjunt del 2018, però ho farà dins d'uns registres discrets, no gaire allunyats dels actuals.

ANÀLISI PER SECTORS DE L'INFORME DE CONJUNTURA DEL PRIMER SEMESTRE 2018

INDÚSTRIA. En general, la indústria es continua recuperant lentament, tot i que es detecta una pèrdua d'impuls de l'activitat en relació amb l'exercici anterior. Augmenta la producció industrial per vuitè semestre consecutiu, però la millora de la marxa dels negocis es manté en nivells molt continguts. La creació d'ocupació en aquest sector es manté estancada.

El nivell d'utilització de la capacitat productiva ha millorat per tercer semestre consecutiu, fins al 73,2%. Aquest registre se situa 10 punts per sobre de la mitjana dels últims deu anys, tot i que encara és inferior als valors màxims assolits abans de la crisi, que estaven al voltant del 77%.

Un factor que dona suport a la recuperació moderada de l'activitat industrial és la tendència positiva de les exportacions de béns, que acumulen quatre semestres consecutius d'augment amb taxes de dos dígitos. En concret, durant els primers sis mesos de l'any 2018 les exportacions totals han crescut el 16,2% interanual, davant de l'augment del 10,6% del 2017.

CONSTRUCCIÓ. El sector de la construcció es mostra més dinàmic que la resta de grans sectors d'activitat i pren un clar protagonisme com a impulsor del creixement econòmic d'Andorra.

La visió dels empresaris de la construcció ha estat la més optimista dels últims dotze anys i denota que el clima de confiança es va recuperant progressivament. En concret, el nombre d'empreses que han qualificat de 'bona' la marxa dels negocis ha augmentat fins al 49% (el percentatge més elevat des de l'any 2003), mentre que només un reduït 5% d'empreses han assenyalat una evolució negativa de l'activitat.

També el volum d'obra executada mostra una millora significativa i evidencia que l'activitat està remuntant de manera gradual (més de la meitat de les empreses –el 54% del total– han assenyalat un augment dels treballs executats en relació amb un any enrere).

Ara bé, cal recordar que es parteix de nivells molt baixos i que el nivell d'activitat actual i el pes del sector sobre l'economia estan molt per sota dels valors mitjans històrics d'abans de la crisi.

El volum d'obra contractada ha millorat especialment en l'edificació d'habitatges, gràcies a una dinàmica més positiva de la demanda immobiliària, que està incentivant l'activitat, sobretot de reformes i rehabilitació. Pel que fa a l'obra civil, el ritme de contractacions s'ha considerat encara baix, però també mostra signes de certa recuperació.

Destaca el fet que el 78% de les empreses constructores han expressat la seva preocupació per la manca de mà d'obra qualificada, un percentatge rècord des de finals de l'any 2003.

COMERÇ MINORISTA. La recuperació del conjunt de l'economia no arriba al sector comercial, que aquest semestre presenta els resultats més negatius dels últims tres anys.

Les dades fan palesa la fragilitat de la situació del sector, que experimenta una caiguda dels nivells d'activitat i trenca amb un període de cinc semestres d'estabilitat. El sector continua acusant l'impacte del canvi d'hàbits dels consumidors i els problemes de competitivitat i d'oferta comercial, que es consideren els principals frens a l'activitat.

Per subsectors, la majoria de branques del comerç ha empitjorat la situació dels negocis en relació amb un any enrere. En el vessant més negatiu, destaca la branca de roba i calçat, on 3 de cada 4 comerços han indicat uns volums de facturació inferiors als d'ara fa un any. Per contra, la branca d'equipament de la llar, i en particular el ram d'higiene i sanitat, han presentat uns resultats discrets però millors que els de la resta del comerç. En el cas del ram d'higiene i sanitat, gràcies al bon comportament de la demanda de productes de perfumeria i farmàcia, que aconsegueixen resistir millor a la pressió competitiva exterior.

La debilitat de la demanda preocupa cada vegada més a les empreses, amb una proporció de comerços que l'han assenyalat del 69%, el percentatge més alt des de finals de 2014. Darrere d'aquest obstacle, a molta distància, les empreses han indicat la pèrdua d'atractiu de la zona (el 41%) i l'augment dels costos d'explotació (el 40%).

SECTOR HOTELER. El sector hoteler continua oferint dades positives, en línia amb els bons nivells d'activitat registrats els últims exercicis, si bé es detecta un cert alentiment en el creixement.

En tot cas, el sector turístic es manté com a motor de la recuperació econòmica actual, impulsat per la millora conjuntural dels països de l'entorn i per un creixement gradual del turisme de mercats més llunyans.

Els empresaris han expressat una visió optimista de l'activitat. En concret, el 48% del total han qualificat de bona l'evolució dels negocis, i només el 7% dels hotels consultats s'han referit a una marxa negativa. Per zones, les respostes més optimistes s'han observat a les parròquies d'Escaldes-Engordany, Andorra la Vella i Ordino, encara que l'optimisme es pot estendre al conjunt del país.

D'altra banda, el grau mitjà d'ocupació, tot i que s'ha mantingut en nivells satisfactoris, ha trencat amb la tònica de millora gradual dels tres exercicis anteriors i ha seguit una evolució més estable.

Els principals factors que dificulten la marxa de l'activitat han estat la manca de personal qualificat i l'augment dels costos d'explotació –ambdós factors citats pel 69% dels hotels. També s'ha assenyalat la debilitat de la demanda (que han esmentat el 57% de les empreses consultades).

PERSPECTIVES PER AL SEGON SEMESTRE 2018

- **INDÚSTRIA:** Les expectatives de les empreses són d'una millora discreta de la marxa dels negocis. A més, les empreses preveuen que l'activitat industrial es mantindrà feble al llarg dels propers mesos. Destaca la millora de l'indicador de clima industrial, que mesura el nivell de confiança dels empresaris: aquest semestre ha recuperat un valor positiu de +4,0 punts, malgrat que s'ha situat per sota del saldo de +5,3 punts d'ara fa un any.
- **CONSTRUCCIÓ:** Per a la segona meitat de l'any 2018 les perspectives són una mica més favorables que les apuntades un any enrere. Pel que fa a l'obra contractada, el sector estima que l'activitat de reformes mantindrà el dinamisme i ajudarà a impulsar les contractacions en el sector de l'edificació tant residencial com no residencial. En l'àmbit de l'obra pública, s'espera una lleu recuperació respecte a l'any anterior, previsiblement per una contribució creixent de les administracions comunals.
- **COMERÇ MINORISTA:** Les expectatives per a la segona meitat de l'any 2018 són les menys favorables dels últims vuit semestres i indiquen, en conjunt, que l'activitat comercial continuarà estancada, sense senyals evidents de recuperació a la vista.
- **HOTELERIA:** Les perspectives són d'una moderació del ritme de l'activitat al llarg de la segona meitat de l'any 2018. Els hotelers creuen que la dinàmica empresarial es mantindrà en una línia més estable i que el grau mitjà d'ocupació seguirà millorant, però ho farà a un ritme més moderat.

PRÒXIMES ACTUACIONS DE LA CCIS PER AL 2019, PER REFORÇAR LA COMPETITIVITAT DEL TEIXIT EMPRESARIAL

La Cambra ha començat a actuar de forma proactiva i ha creat diverses comissions de treball per donar resposta a les demandes i inquietuds que arriben de diversos sectors empresarials.

Les principals línies que centraran l'activitat de la Cambra durant el 2019 són:

1.- Suport a la transformació del sector del comerç cap a la digitalització i la qualificació dels serveis

Un dels objectius prioritaris per a la Cambra és l'acompanyament del sector comercial en el procés de transformació en què està immers. El nou paradigma del *retail* ve determinat pel canvi d'hàbits dels consumidors, la seva forma d'interactuar i les noves fórmules de venda dels comerços.

- Diagnòstic dels reptes als quals s'enfronta el *Retail*

La Comissió de Comerç ha iniciat un diagnòstic dels reptes que té el sector. És prioritari analitzar i aportar solucions a les barreres de l'*e-commerce* en el teixit comercial tradicional (logística, sistemes de pagament...), i també impulsar mesures que ajudin les empreses petites a entrar en processos de transformació digital.

La Cambra acompanyarà les PIMES en aquest procés, amb eines que impulsin l'*e-commerce* dins el mercat nacional i especialment que facilitin la venda a l'exterior.

- Segell de qualitat dels establiments

Durant el primer trimestre de 2019 es posarà en funcionament el *label* de qualitat del comerç d'Andorra. El projecte s'orienta a millorar l'excel·lència en el tracte al client, l'experiència de compra i la qualitat del producte.

- Formació específica

S'ha estructurat un programa específic de formació per a professionals del comerç, organitzat conjuntament amb els ministeris d'Educació i Economia.

2.- Generació de cultura de la innovació i potenciació de noves eines per als professionals

La transformació digital comportarà la integració de la tecnologia digital en totes les àrees de l'empresa, canviarà la manera en què s'opera i aportarà valor als clients.

La voluntat de la Cambra és contribuir a crear els fonaments necessaris per consolidar la transformació digital.

- Jornades, *workshops* i programes per potenciar la digitalització en les PIMES
Per impulsar el coneixement i les capacitats necessàries per a la innovació i la digitalització dels processos de negoci de les PIMES i en general del teixit empresarial andorrà.

- Estudi sobre el grau de digitalització de les empreses d'Andorra
La Cambra, MoraBanc i la consultora especialitzada en transformació digital Iniced col·laboren en l'elaboració d'un estudi que determinarà el grau de maduresa digital de les empreses del país. Aquest informe serà un bon punt de partida per centrar els esforços en les accions d'acompanyament necessàries i en el disseny de programes de formació específics en l'àmbit digital.

- Promoure la digitalització dels serveis públics
En línia amb el Pla d'acció sobre l'administració electrònica de la Unió Europea, cal modernitzar l'Administració pública i fer-la més eficient. L'objectiu és garantir uns serveis ràpids i d'alta qualitat per als ciutadans, i un entorn favorable per a l'activitat empresarial. La Cambra creu necessària l'aprovació, tan aviat com sigui possible, del Projecte de Llei de modificació del Codi de l'Administració.

Aquest Projecte de Llei dotarà l'Administració d'un marc normatiu per ordenar la utilització de les noves tecnologies i la modernització dels serveis públics.

3.- Preocupació per la manca de mà d'obra qualificada

D'acord amb els resultats de l'enquesta de conjuntura, el nombre d'empreses que han indicat dificultats per trobar mà d'obra qualificada ha augmentat de manera significativa. En concret, el 47% de les empreses consultades es veuen afectades per aquest obstacle, un percentatge vuit punts superior al de l'any 2017. Aquest problema és especialment rellevant en l'hoteleria i la construcció, amb una incidència del 69% i el 78%, respectivament.

La Cambra considera necessari l'esforç conjunt del teixit empresarial, els agents socials i l'Administració per resoldre la situació.

Accions en curs:

- S'organitzen cursos específics, conjuntament amb el Servei d'Ocupació, per capacitar el personal en alguns oficis en què es detecten necessitats formatives.
- La Cambra col·labora amb ActuaTech en la creació d'una borsa de treball per a estudiants, amb l'objectiu que puguin treballar durant les vacances i coneguin la dinàmica empresarial del país.

D'altra banda, la Cambra considera necessari que el Ministeri d'Educació pugui desenvolupar nous cicles formatius per a la capacitació dels joves del país en les professions amb més demanda i també que cerqui fórmules de col·laboració amb centres de formació professional de França i Espanya, amb l'objectiu d'ajustar la formació a la demanda real.

4.- Estudis per millorar les infraestructures i les comunicacions d'Andorra

- Presentació de l'estudi sobre la viabilitat d'un aeroport dins el territori nacional

Amb referència al desenvolupament de les infraestructures de transport que ajudin al desenclavament territorial, la Cambra té previst presentar, durant el primer trimestre de 2019, els resultats de l'estudi sobre la viabilitat d'un aeroport internacional dins el territori nacional.

- Recuperació d'estudis de viabilitat de connexions ferroviàries

La Cambra treballa, conjuntament amb la xarxa de Cambres de Comerç veïnes i amb responsables territorials de França i Espanya, en l'anàlisi de viabilitat de diversos projectes.

Per a més informació:

CAMBRA DE COMERÇ, INDÚSTRIA I SERVEIS D'ANDORRA
Tel. 00376-809292 / 00376-809291
<https://www.ccis.ad/premsa>